

Prasa polska w XVI i XVII wieku

1513. W Polsce ukazał się pierwszy znany ulotny druk informacyjny w języku niemieckim dotyczący oblężenia Smoleńska i Połocka przez wojska cara Wasyla III.

1557. W Polsce ukazała się pierwsza znana ulotna gazeta informacyjna w języku polskim.

Gazeta ulotna, to – zdaniem Konrada Zawadzkiego – „pisany wierszem lub prozą druk, niewielkiej przeważnie objętości, zawierający jedną lub kilka aktualnych wiadomości z kraju i zagranicy, treści głównie politycznej, religijnej lub sensacyjnej, wydawany z okazji ważnych lub niezwykłych wydarzeń, mogących wzbudzić szersze zainteresowanie”. Przykładem może być gazeta ulotna „Sigismundi Tertii Electi Poloniae...” z 1587 r. relacjonująca wjazd Zygmunta III do Krakowa 9 grudnia 1587 r. Druk, oprócz opisu uroczystości, zawierał 7 portretów królewskich, przy czym ilustracje w tych gazetach raczej były rzadkie. Ukazał się trzy tygodnie po opisywanym wydarzeniu. Gazety ulotne miały formę relacji lub listu. Typowa dla polskich gazet z XVI w. była ich monotematyczność. Większość z nich nie zachowała się do naszych czasów. Szacuje się, że w XVI w. wydano w Polsce ponad 120 gazet ulotnych, co stanowi około 2% wszystkich druków. Ich nakład wahał się od 500 do 1 tys. egz. Kraków był w Polsce głównym centrum gazet ulotnych. Tytuły ich były obszerne, opisujące szczegółowo relacji.

3.1.1661. W Krakowie (od 14.5 w Warszawie) ukazała się pierwsza

poliska tygodniowa gazeta ogólnoinformacyjna – „Merkuriusz Polski Dzieje Wszytkiego Świata w Sobie Zamykający dla Informaczej Pospolitej”.

Pierwsza polska gazeta informacyjna miała na celu propagowanie przez dwór królewski planu reform ustrojowych polegających m.in. na ustanowieniu głosowania w sejmie kwalifikowaną większością głosów i wprowadzeniu elekcji za życia króla. Ogółem ukazało się 41 numerów gazety (do 22.7), która została zlikwidowana, gdy plan reform się nie powiódł. Ukazywała się równoległa edycja włoska przeznaczona dla odbiorców zagranicznych pt. „Continuazione del Mercurio Polacco”. „Merkuriusz” nie zapoczątkował jeszcze stałych wydawnictw periodycznych w Polsce. Po jego upadku informację bieżącą znowu rozpowszechniano za pośrednictwem gazet ulotnych. Redaktorem „Merkuriusza” był Hieronim Pinocci, Włoch, od 1638 r. przebywający w Polsce, sekretarz królewski, który wcześniej przygotowywał cotygodniowy biuletyn rękopiśmienny dla potrzeb dworu. Druk powierzono krakowskiemu drukarzowi Janowi Aleksandrowi Gorczynowi.

1683. Początek ukazywania się w Polsce gazet seryjnych.

Gazety seryjne to typ druków poświęconych bieżącej informacji pod wspólnym tytułem, ukazujących się periodycznie. Poszczególne edycje nie były numerowane. W Polsce w latach 1683–1705 znanych jest 7 serii takich gazet tytułowanych m.in. „Awizy”, „Nowiny” itp. Wydawcą „Nowin” był Jerzy Aleksander Priami; zdaniem Konrada Zawadzkiego „Nowiny” należy uznać już za publikację gazetową. Pojawienie się tego typu prasy świadczyło o zwiększaniu się zapotrzebowania na informację bieżącą.

Gazety seryjne były sprzedawane pojedynczo i nie cyrkulowały w prenumeracie. Stan taki istniał do 1729 r., tj. do początków ukazywania się stale periodycznych gazet informacyjnych.

Prasa polska XVIII wieku

6.8.1718 (do 28.12.1720). W Królewcu pojawiła się tygodniowa ogólnoinformacyjna „Poczta Królewiecka” Jana Dawida Cenkiera.

Jan Dawid Cenkier, wydawca „Poczty Królewieckiej” był drukarzem. Na wydanie gazety uzyskał 29.7.1718 r. przywilej wydawniczy od króla pruskiego. Gazeta ukazywała się w soboty, w języku polskim, ale drukowana była „szwabachą”. Była to gazeta informacyjna, przynosząca wiadomości z tereny Rzeczypospolitej (za pośrednictwem korespondentów) i z całej Europy, na ogół za gazetami wiedeńskimi i hamburskimi. Wskutek spadku zainteresowania gazetą 28.12.1720 r. przestała ona wychodzić. Ukazywała się blisko dwa i pół roku, wydano 126 numerów. Badacze zwracają uwagę na znakomitą polszczyznę „Poczty”.

4.1.1729 (do 13.12). Pijarzy w Warszawie, którzy uzyskali przywilej wydawania gazet informacyjnych, wydali tygodniowe „Nowiny Polskie” i od 8.1 (do 31.12) równoległe „Relata Refero” pod redakcją Jana Naumańskiego. Pierwsza gazeta od 21.12 (do 31.12.1760) zmieniła tytuł na „Kurier Polski”, druga od 1.1730 (do 12.1760) na „Uprzywilejowane Wiadomości z Cudzych Krajów”.

1736. Wileńska Akademia jezuitcka uzyskała przywilej wydawania gazet informacyjnych.

4.1.1758 (do 1764). Pijarzy wydali w Warszawie ukazującą się dwa razy w tygodniu „Gazette de Varsovie”.

Pijarzy utracili przywilej wydawania gazet informacyjnych w 1736 r. wskutek pomyłki dziennikarskiej na łamach „Kurieria Polskiego” („krowa” zamiast „królowa”) i dopiero po 20 latach na podstawie nowego przywileju z 16.8.1857 r., dzielnego z jezuitami, zaczęli wydawać w Warszawie po niemiecku „Warschauer Zeitung” (2.7.1757–28.9.1763), a następnie założyli gazetę w języku francuskim. Pierwsza z nich zaspokajała potrzeby urzędników saskich na dworze królewskim i części mieszczaństwa warszawskiego, toruńskiego i gdańskiego, druga zaś miała trafić do warstw uprzywilejowanych posługujących się coraz szerzej językiem francuskim. Były to mutacje obcojęzyczne gazet polskich.

1759. Akademia jezuitcka w Wilnie zaczęła wydawać tygodniowe informacyjne „Nowiny Wileńskie”.

18.4.1760 (do 1763). Akademia jezuitcka w Wilnie wydawać zaczęła tygodniowy informacyjny „Kurier Litewski” oraz „Wiadomości Cudzoziemskie”.

„Kurieria” redagował jezuita ks. Franciszek Paprocki po nadaniu 20.2.1760 r. jezuitom nowego przywileju. Pismo początkowo wychodziło raz w tygodniu.

19.4.1760 (do 10.9.1773). Akademia jezuitcka w Wilnie zaczęła wydawać tygodniowe „Wiadomości Literackie”.

4.10.2010. Ukazało się wydanie tygodnika „Newsweek Polska” w wersji dostosowanej do iPod’a.

21.10.2010. W plebiscycie Radia ZET „Dziennikarzem 20-lecia” został publicysta, redaktor naczelny tygodnika „Polityka” od 1994 r. – Jerzy Baczyński. W finałowej trójce byli nadto redaktor naczelny „Gazety Wyborczej” Adam Michnik i Jacek Żakowski, publicysta „Polityki”.

27.10.2010. TVP 1 rozpoczęła cyfrowe nadawanie programu w trybie wybranych audycji.

12.2010. Stacje telewizyjne zajmujące pierwsze miejsca w rynku reklam (powyżej 10%): TVP 1 (19,75%), TVP 2 (14,45%), Polsat (14,10%), TVN (14,43%).

koniec 2010. Kościół rzymsko-katolicki w Polsce dysponował następującymi mediami masowymi: 300 tytułów gazet i czasopism, w tym 1 dziennik ogólnopolski, tygodniki opinii, czasopisma diecezjalne i lokalne, periodyki sublokalne; 50 rozgłośni radiowych, w tym ogólnopolskie Radio Maryja, 38 rozgłośni diecezjalnych, 9 rozgłośni skupionych w Porozumieniu Programowym Radia Plus, 2 rozgłoszenie zakonne (Niepokalanów i Jasna Góra), ogólnopolska Telewizja Trwam. Z powodu krachu finansowego upadła jako katolicka Telewizja Niepokalanów (Puls), która uzyskała koncesję w r. 1997.

1.2011. Średnia sprzedaż ogólnopolskich gazet codziennych w styczniu osiągnęła (w zaokrągleniu do 1 tys. egz.): „Dziennik. Gazeta Prawna” (91), „Fakt” (426), „Gazeta Wyborcza” (301), „Polska Metropolia Warszawska” (8), „Przegląd Sportowy” (46), Puls Biznesu” (13), „Rzeczpospolita” (113), „Super Express” (183).

1.2011. Średnia sprzedaż tygodników opinii i tygodników przedruków wynosiła (w zaokrągleniu do 1 tysiąca egz.): „Gość Niedzielny” (147), „Polityka” (144), „Wprost” (115), „Newsweek Polska” (107), „Gazeta Polska” (88), „Przekrój” (38), „Przegląd” (22), „Tygodnik Powszechny” (17), „Przewodnik Katolicki” (3); „Angora” (367), „Forum” (16). Niektóre tytuły serwują swoje teksty (płatne) na czytniki elektroniczne i inne nośniki w układzie poniżej 1 tys.

3.1.2011. Dziennik „Polska. Metropolia Warszawska” przestał być dziennikiem, a stał się dwudnikiem.

7.2.2011. Ukazał się pierwszy numer tygodnika publicystycznego Prezydentury o oryginalnym tytule „Uważam Rze. Inaczej pisane” reklamowany jako „jedyny głos konserwatywno-liberalny” pod redakcją Pawła Lisickiego (redaktor naczelny) i Michała Karnowskiego (zastępca). W marcu sprzedaż tygodnika osiągnęła 123 tys. egz. przy cenie 2,9 zł.

2. 2011. Na półkach księgarskich pojawiła się naukowa publikacja Romana Graczyka z IPN pt. *Cena przetrwania? SB wobec „Tygodnika Powszechnego”*.

3.2011. W końcu grudnia 2010 r. ogłoszono o przejściu na emeryturę ze stanowiska redaktora naczelnego „Tygodnika Powszechnego” ks. Adama Bonieckiego, który powrócił do swego Zgromadzenia Księży Marianów. Redakcję po nim objął Piotr Mucharski.

16.6.2011. TVP uruchomiła kanał Parlament.

1.7.2011. Spółka Gremi Media Grzegorza Hajdarowicza, właściciela „Przekroju” i „Sukcesu”, zawarła umowę nabycia spółki Mecom Poland Holdings SA, dysponującej 51% udziałami spółki Presspublica; wydaje ona dziennik „Rzeczpospolita”, gazety „Parkiet”, tygodnika „Uważam Rze”, portalu www.rp.pl. W październiku 2011 r. Hajdarowicz wykupił wszystkie udziały spółki, przygotowując zmiany kadrowe w nabytych tytułach. 27.10 ogłoszono, że Tomasz Wróblewski zastąpi Pawła Lisickiego na stanowisku redaktora naczelnego „Rzeczpospolitej”.

4.7.2011. Redakcja tygodnika „Przekrój” została ponownie ulokowana w Krakowie.

9.9.2011. W Warszawie ukazał się 1 numer „Gazety Polskiej Codziennie”, którą redaktor naczelny, Tomasz Sakiewicz określił jako „ideową mutację” tygodnika opinii „Gazeta Polska” istniejącego od 1993 r. Wedle tej deklaracji obydwa tytuły mają „stanowiły całość”. Dziennik ma kształt tabloidu politycznego.

29.9.2011. Rozpoczął działalność portal internetowy wPolityce.pl z podtytułem: „Codzienne informacje ze świata polityki” pod redakcją Jacka Karnowskiego – reklamujący się jako „najsilniejszy portal po stronie prawdy”.

9.2011. Na podstawie decyzji sądowej z 5.9. zakazującej nowemu wydawcy tygodnika opinii „Wprost przeciwnie” (red. Jan Piński) posługiwania się znakiem towarowym (logo) zbliżonym do znaku tygodnika „Wprost”, przedsiębiorstwo „Ruch” odmówiło kolportażu pisma, które miało się ukazać przed wyborami: 19.9, a następnie 26.9. W rezultacie wydawca zrezygnował z pierwotnego tytułu i zapowiedział zmianę na „Wręcz przeciwnie”. Pierwszy numer ukazał się 26.9.2011 r. Po wydaniu trzech numerów tygodnik upadł z powodu zbyt niskiej sprzedaży.

9.2011. Nastąpiła fuzja dwóch polskich sieci kablowych: Aster i UPC, które łącznie miały 1,4 mln klientów.

4.11.2011. Zakon Marianów zalecił ks. Adamowi Bonieckiemu, byłemu redaktorowi „Tygodnika Powszechnego”, ograniczenie aktywności publicystycznej w związku z jego wypowiedziami m.in. na temat aktualnych polemik w sprawie symboli religijnych w przestrzeni publicznej.

8.11.2011. Tomasz Lis poinformował, że pracuje nad uruchomieniem na początku 2012 roku serwisu internetowego podobnego do popularnego amerykańskiego „Huffington Post” (powstał w 2006 r.) o charakterze opiniotwórczym i informacyjnym.

20.11.2011. Zmarł w Warszawie Olgierd Budrewicz (1923–2011),

dziennikarz, reporter, znawca przeszłości Warszawy, podróżnik. Współpracował z tygodnikami kulturalnymi, „Przekrojem” i dziesiątkami innych tytułów.

19.12.2011. „Życie Warszawy” przestało być samodzielną gazetą, a stało się dodatkiem do dziennika „Rzeczpospolita”; odtąd w Warszawie nie było już żadnego tytułu gazety codziennej, którego żywot zaczął się przed 1989 rokiem.

21.12.2011. Ogłoszono, że francuski Canal+ przejmie od ITI mniejszościowy pakiet akcji, łącząc Cyfrę+ z Platformą N. Dzięki temu w 2012 r. powstanie druga pod względem wielkości platforma konkurująca z Cyfrowym Polsatem.